

hapsodija svakodnevice

Tatjana Lukić: SASLUŠANJE Nolit, Beograd, 1988. godina

saša radonjić

Poslednjih godina, nekoliko puta sam, sa obiljem zadovoljstva iščitavao u književnoj periodici pjesme Tatjane Lukić. Pa iako sam poznavao njene prethodne knjige (Povijedanje, začetak poja i Šta šutim) koje nesumnjivo oduju pisca vanrednog talenta, rečeni stihovi iz časopisa su me posebno dojmili i učinili da sa nestrpljenjem iščekujem pojavu nove knjige ove poetese. No, moram spomenuti da su i drugi autori svojim prologomenskim tekstovima u časopisima, u nekoliko navrata prouzrokovali slično raspoloženje »nestrpljenja« moje kritičarske malenkosti i dok bih »oštrio zube, نکته« itd željene knjige su se pojavljivale. Na žalost, po pravilu su iznevjeravale horizonte mojih očekivanja. Otuda sam ovaj put sa izvjesnom (nevelikom) dozom opreza po prvi put uzeo u ruke novu pjesničku knjigu Tatjane Lukić. No, desilo se da moja, ionako velika očekivanja budu i nadidena. Ne mogu reći kako će ova pjesnikinja od sada kotirati na našim rašomskim vrijednosnim skalama ali mogu tvrditi da je knjiga SASLUŠANJE jedna od najvrjednijih u okruženju cjelokupne prošlogodišnje pjesničke produkcije (odnosi se na srpsko-hrvatsko jezičko područje).

Njegujući i dalje, valjda jednu od naših najuspješnijih poetoloških tradicija — lako prohodnih, čitkih pjesama, jezički nepretencioznih ali ne i siromašnih stihova, Tatjana Lukić između korica knjige smješta, za ovdašnje prilike neuobičajno veliki broj izuzetnih pojedinačnih ostvarenja. I mada će to zvučati pretenziono, želim reći da gotovo jedna trećina svih pjesama iz knjige završuje prisustvo u bilo kojoj antologiji srpske ili hrvatske poezije zadnjih desetljeća.

Ukupno pedesetak tekstova organizovano je u tri koherentna ciklusa. Prvi, pod naslovom ONI nudi niz pojedinačnih sudbina, ispričanih u ich formi i intonaciji gotovo sudskih saslušanja. Tekstovi naslovljeni vrstom zanimanja lirskog subjekta (vidar, govornik, pismošoj) slažu se u jednu osobenu ali integralnu sliku svih

jeta. Pjesnikinja, dakle, komponuje rapsodiju svakodnevice nevelikih ljudi, ili, tačnije, oni sami komponuju tu rapsodiju, poput Jova pred Bogom, koji im na saslušanju i kušanju jedini može reći zašto su tu gdje su i zašto su to što su. No, u odsustvu božijeg glasa poetski subjekti na kraju pjesama sami daju naivno doslovne ili metaforične odgovore. Najbolje pjesme: *Monah, Fotograf, Kritičar, Pismošoj, Babica, Analfabet i Staramajka*.

Drugi ciklus (ONA, ON) predstavlja niz prizora iz bračnog života; blago parodiranje, autoironija i obilje kvaziemocija, odnosno iskaza koji su sami po sebi izrazito emotivni ali sučeljeni sa širim kontekstom dobijaju sasvim drugačiju, prizemljenu, ohlađenu i dirljivu intonaciju. Pjesnikinja, sa gotovo istočnjačkim mirom kreira doživljaj banalne, obavezujuće svakodnevice kao doživljaj univerzalno-transcendentalne, božanske istine. Ona je nemoćna da mijenja stvarnost svijeta, ali moćna da mijenja njegovu nestvarnost, njegovu umjetničku suštastvenost u kojoj je raspored kreveta, noćnih lampi i stolica od presudnog, sudbonosnog značaja. Ili, kako to M. Stefanović u recenziji kaže — »lirski subjekt se sa visine i sa puno elegancije brani od samoga sebe.« Najbolje pjesme po mom osjećanju stvari su: *Mjerne jedinice, Treće lice jednine, Dok voda vri, Pralja, Orfej, Ostavljena, Švelja*.

Završni ciklus se u neku ruku nadovezuje na prvi sa nešto naglašenijim mekim, liskim angažmanom. Izdvojio bih pjesme *Pozni čas i Therapie*.

Jedina primjedba koju bih mogao izreći, odnosila bi se na prvu pjesmu zbirke — pjesmu Ključar. Dakako, njeno prisustvo nije izlišno no, utisak je da se knjiga mogla suptilnije otvoriti nekom od preostalih, sjajnih pjesama iz ciklusa ONI.

Na kraju mogu samo poželjeti našem literarnom arealu više ostvarenja poput knjige Tatjane Lukić SASLUŠANJE.

lagarije

živko nikolić

O PEVANJU I GOVORU

davno mi neko govorio
kako je isprva ljudima
glas čudesnu melodiju slivao
pevajući mogli su da kažu
ja u to nisam verovao
sad mi se vera vraća
i prepirke su bile pevane
i besovi
i od iskona je život bivao
opera u san odevana

O TOME KAKO SU NASTALE PESME

bogovi pre nego su stvorili magmu zvuk i pokret
stvorile pesme
i uviše ih u nekakvu koprenu
pa su onda od gline saskali ljude
podariše pesme njim sećanjima
i svako otkriva ono što je pre njega načinjeno
u magnovenju izvorno izmiče
ali treba dobro oslušnuti da bi se kristal dosegnuo

O TOME KAKO SU NASTALE BOJE

bio nekad mnogo ganutljiv bog
decu pogledom gladio
i neprestano nad njima plakao
što će da porastu medena
deca misliše: lije neka čudna kiša
kakve su boje suze bile
tako su stvari bojile
i lišće poprmi nežno zelenilo
vodu plavet zasula
da je nalik božjim očima
mesec stidljivo otkinu žutilo
najviše suza primiše cvetovi

O DASKAMA KOJE ŽIVOT ZNAČE

ode u godu da poseče hrast
iz debela da izreže daske
njih da naslaže na bregu za ćutanje
gde opstaju nada i nestrpljenje
jer su to daske koje život znače
vitke crvljive
koje upijaju vapaje
kad šarena svita prispe
da se na njima ukotvi

O TOME KAKO JE NASTAO NAJLEPŠI KIP

celog života u kamenu klesao kipove
po danu kipove u noćima sinove

već mu se pod očima boralo
kad u slatkom umoru sazda kćer

sinovi su nepovratno u svet odlazili
a dleto je krunilo kamen opreznije

često je kraj obale tumarao
zudeći za onim što je minulo

jednom iznenada spazi kako se obnažena
njegova stasala kći talasu predaje

i on shvati to je najlepši kip
koji je uopšte napraviti mogao

robert koso

časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5, telefon (021) 28-765

uređuju: ljubisha despotović, silvija dražić, zoran derić, petru krdu, alpar lošonc, miroljub radojković i saša radonjić ☆ glavni i odgovorni urednik franja petrinović ☆ tehnički i likovni urednik cvetan dimovski ☆ sekretar redakcije radmila gikić ☆ lektor sanja štefan ☆ članovi izdavačkog saveta: bosiljka bojančić (predsednik), tania đurić, biljana cvetković, rada čupić, dušan radak, dušan mihailović, dušan patić, danica grubač, simon grabovac (delegati

šire društvene zajednice) radmila gikić, radmila cvijanović lotina, vladimir kopić, franja petrinović i čedomir keco (delegati izdavača) ☆ izdaje nišro »dnevnik«, novi sad, bulevar 23. oktobra 31 ☆ direktor nišro »dnevnik« jovan smederevac ☆ osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine ☆ časopis finansira s iz kulture vojvodine ☆ rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 220, žiro račun 65700—603—6324 nišro »dnevnik« oour »redakcija dnevnika«, sa naznakom za »polja« (godišnja pretplata 5.000 dinara, za inostranstvo dvostruko) ☆ na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413—152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga ☆ tiraž 2.000 primeraka

Polja